

Werelderfgoed & Omgevingswet Capacitybuilding sessie II

Samenvatting

Werelderfgoed Capacity Building
Bouwstenen voor een sterk erfgoedbeheer

20 november 2019

Unesco
Nederlandse Commissie

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

De Omgevingswet

Samenvatting workshop Werelderfgoed en de Omgevingswet. Met dank aan Jan Roest, Programmamanager Omgevingswet bij de Provincie Zuid-Holland

Inleiding

Op 20 november 2019 vond de workshop *Werelderfgoed en de Omgevingswet* plaats bij Werelderfgoed Kinderdijk. Het capaciteitsopbouwprogramma is een samenwerkingsverband tussen de RCE, de Nederlandse Unesco Commissie en Stichting Werelderfgoed Nederland. Tijdens de workshop ontvingen de deelnemers informatie over de Omgevingswet en hoe deze benut kan worden om de eigen doelen m.b.t. het werelderfgoed te bereiken. Aandacht ging specifiek uit naar het gesprek met de omgeving.

De workshop startte met een presentatie door Irene Voskamp, senior beleidsadviseur Omgevingswet en Milieu bij de Provincie Zuid-Holland en Els Romeijn, adviseur erfgoed en ruimte bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Hierbij kwamen de aanleiding en de doelen van de Omgevingswet aan bod, alsmede de betekenis voor erfgoedbeleid in Nederland. De presentatie van Irene Voskamp en Els Romeijn (zie bijlage mail) kan bij deze samenvatting ter ondersteuning dienen. Na de presentaties vond een interactief spel plaats om kennis te maken met de Omgevingswet en te oefenen met de verschillende rollen en communicatievormen die daarbij hoorden. Dit spel is ontwikkeld door de Omgevingsdienst Zuid-Holland.

Eenvoudiger besluitvorming

De Omgevingswet is in gang gezet met als overkoepelend doel het *beter benutten en beschermen* van de leefomgeving door besluitvorming eenvoudiger te maken. In dit nieuwe systeem moet erfgoed samenhangend benaderd worden: het beheer en de ontwikkeling van een erfgoedlocatie gaat niet alleen over de fysieke omgeving *an sich* maar ook om de activiteiten die erin en omheen worden gepland. Bestemming en activiteit moeten meer in eenheid gebracht worden.

De Omgevingswet heeft twee maatschappelijke doelen. Ten eerste: een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden. Ten tweede: de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

Om deze maatschappelijke doelen te halen zijn er vier verbeterdoelen geformuleerd ten opzichte van de huidige situatie:

- De fysieke leefomgeving samenhangend benaderen;
- De bestuurlijke afwegingsruimte voor de fysieke leefomgeving vergroten;
- De inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht vergroten;
- De besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving versnellen en verbeteren.

Gemeente centraal

De uitvoering van de Omgevingswet ligt voor het grootste deel bij de gemeente, tenzij dit door de provincie doelmatiger en doeltreffender kan worden gedaan of anders in de wet is vastgelegd. De nieuwe Omgevingswet komt ook met vier nieuwe Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB). Deze zijn erg belangrijk, en kunnen gezien worden als het hart van het nieuwe stelsel. (voor verduidelijking, zie presentatie Omgevingswet.) De bescherming van het cultureel erfgoed en het Werelderfgoed wordt met name geregeld via het Besluit Kwaliteit Leefomgeving.

Instrumenten

De Omgevingswet geeft verschillende instrumenten waarmee invloed kan worden uitgeoefend. Deze instrumenten zijn als volgt:

- Omgevingsvisie
- Programma's
- Algemene regels
  - AMvB's (Rijk): geeft instructieregels voor provincies
  - Omgevingsverordening (Prov): geeft instructieregels voor gemeenten
  - Omgevingsplan (Gemeente)

- Projectbesluit
- Omgevingsvergunning

Nieuw

De Omgevingswet hanteert een brede definitie van cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving. Hierbij gaat het om gebouwde en aangelegde monumenten, archeologische monumenten, stads- en dorpsgezichten én cultuurlandschappen. Werelderfgoed wordt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet voor het eerst expliciet wettelijk verankerd. Hierbij ligt het gevaar op de loer dat men denkt: het staat in de wet, dus het komt wel goed. Het blijft belangrijk voor bestuurders om actief beleid te sturen betreft werelderfgoed.

Kleine werelderfgoedsites genieten in principe een monumentenstatus (op grond van de Erfgoedwet). Grotere gebieden worden planologische beschermd op regionaal niveau (vergelijkbaar met regeling via Barro nu). De nieuwe Omgevingswet zal met name van invloed zijn op het beheer rondom het werelderfgoed. Daarnaast zijn alle overheden (behalve waterschappen) verplicht om een Omgevingsvisie op te stellen. Ook moeten alle overheden een set van algemene regels hebben. Voor de gemeente is dat het Omgevingsplan, voor provincies en waterschappen is dat een verordening. De omgevingsvisie geeft weer wat de gemeenteraad of provinciale staten na wil streven en wil bereiken voor hun eigen grondgebied en dus ook met en voor het (wereld) erfgoed, ook als dat buiten hun gebied ligt.

Balans

De Omgevingswet biedt diverse uitdagingen. Een omgevingsvisie is alleen zelfbindend. Hoe organiseer je in zo'n geval "echt" draagvlak? Hoe krijgt de ambitie in een omgevingsvisie een vervolg buiten, en hoe komt ambitie van "buiten" in de visie terecht? Het is aan de bestuurders die te maken hebben met werelderfgoed de taak om een goede plek ervoor in visies en plannen te formuleren, en om de balans tussen het beschermen en benutten van erfgoed zo optimaal mogelijk vorm te geven.

Meer informatie

Wilt u meer informatie ontvangen over de omgevingswet en hoe dit verhoudt tot het beheer en behoud van werelderfgoed, zie de volgende websites.

Erfgoed en de omgevingswet:

Aan de slag met de Omgevingswet – Thema Erfgoed

- <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/erfgoed/>
- <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/werelderfgoed/houdt/>

Cultureel erfgoed en de omgevingswet – Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

- <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/omgevingswet/erfgoed-in-de-omgevingswet>

Algemene informatie over de Omgevingswet:

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

- www.vng.nl/rubrieken/omgevingswet

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

- Ministerie BZK: www.omgevingswetportaal.nl

Uiteraard kunt u voor specifieke vragen over werelderfgoed en de omgevingswet ook contact opnemen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed [Els Romeijn](#).

Werelderfgoed Capacity Building

Bouwstenen voor een sterk erfgoedbeheer

Unesco
Nederlandse Commissie

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

